

KONFERENCE A AKTIVITY GEOGRAFŮ

Pozvánka do Plzně na výroční konferenci České geografické společnosti

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dovolte, abychom Vás pozvali do metropole západních Čech na společnou diskuzi mezi zástupci všech geografických disciplín. Hlavní téma Výroční konference ČGS v Plzni *Geografie pro udržitelný rozvoj měst a regionů* by mělo napomoci hledat průniky různých pohledů na rozvoj společnosti a zároveň ukázat přínosy geografického výzkumu pro praxi regionálního rozvoje.

Vzhledem k výjimečnému interdisciplinárnímu postavení geografie v systému věd má geografická komunita jedinečnou příležitost přispět k naplňování Strategického rámce Česká republika 2030. Strategický rámec je výstupem širokého participativního procesu a zároveň příspěvkem Česka k naplňování globálních Cílů udržitelného rozvoje, přijatých Organizací spojených národů v roce 2015. Na konferenci rádi přivítáme nejen akademickou veřejnost, ale také zástupce z praxe soukromé nebo veřejné sféry, učitele a studenty.

K hlavním tématům konference patří:

- *Udržitelná transformace měst a regionů (aktéři, strategie, příklady dobré praxe)*
- *Nové koncepční přístupy k politice a plánování lokálního a regionálního rozvoje*
- *Kritická reflexe Strategického rámce Česká republika 2030 a Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*
- *Společenské postavení geografie a geografů*
- *Vývoj a management krajiny s podporou nových technologií*
- *Ekonomické aspekty udržitelného rozvoje a společenská odpovědnost podniků*
- *Environmentální a bezpečnostní rizika v městském a regionálním rozvoji*
- *Výchova a vzdělávání na podporu udržitelného rozvoje*
- *Think global, act local: zkušenosti s naplňováním SDGs v rozvíjejících se regionech světa jako inspirace pro naši lokální komunitu*
- *Aktuální trendy a jejich dopady na různé typy územních struktur: klimatické změny, sociální a demografické změny, přechod od industriální k postindustriální*

(post-růstové) ekonomice, využívání místních zdrojů, digitalizace, udržitelná doprava apod.

- Budoucnost venkova a malých měst
- Efektivní využívání budov, ploch a infrastruktury sídel

Výroční konferenci pořádá Západočeská pobočka ČGS ve spolupráci s katedrou geografie Fakulty ekonomické Západočeské univerzity v Plzni. Plenární jednání, panelové diskuze, sekce posterů a další prezentace Vašich příspěvků se budou konat v kampusu ZČU na Borských polích v Plzni. Společenská a exkurzní část konference Vám umožní poznat město Plzeň podle Vašeho zájmu.

- Termín konání: 8.–10. září 2020 v Plzni
- Místo konání: kampus Západočeské univerzity v Plzni, Univerzitní 22, Plzeň
- Jednací jazyky: čeština, slovenština, angličtina
- Řádná registrace účastníků a platba vložného: do 30. června 2020
- Registrace abstraktu do sborníku příspěvků: do 31. července 2020
- Registrace probíhá vyplněním formuláře na webové stránce konference: <http://konference.geography.cz/konference/geografie-pro-udrzitelny-rozvoj-mest-a-regionu/>
- Na uvedené adrese je ke stažení také první cirkulář konference s podrobnějšími informacemi.
- Kontakt na organizační výbor: katedra geografie, Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, Univerzitní 22, 306 14 Plzeň, cgs2020@fek.zcu.cz
Těšíme se na Vás v září 2020 v Plzni!

Za vědecký výbor konference
Jiří Ježek

16. historickogeografická konference v Praze

Ve středu 22. ledna 2020 se v zaplněné Velké geologické posluchárně Přírodovědecké fakulty UK na pražském Albertově konala tradiční, již šestnáctá historickogeografická konference. Pořádalo ji opět Výzkumné centrum historické geografie PřF UK společně s Historickým ústavem AV ČR, v. v. i. Letošním titulem konference byly *Projevy emocí, víry a rozumu v historických krajinách*.

Více než desítky přednášejících pokryla svými příspěvky řadu aspektů víry, rozumu i emocí, které jsou do krajiny projektovány. Příspěvky lze rozdělit do několika skupin, podle jejich pojetí. První přednášející, Jiří Kupka, se v přednášce *Dvě podoby arkádie – dva koncepty krajinářské architektury* věnoval sváření se principu „přírodního“ a „kultivovaného“ v utváření komponovaných krajin a děl zahradní architektury, a poukázal na biblický rozměr obou přístupů, v nichž se odráží svár

Kaina a Abela. Komponováním krajinám a přenosu zkušeností i praktických znalostí při jejich utváření se věnoval i Michal Vokurka v přednášce *Bádensko jako česká barokní krajina*.

Na pomezí komponované a náboženské krajiny se pohyboval příspěvek Ondřeje a Petry Hnilicových *Drobné sakrální památky v Telči a okolí jako síť významů*, v němž představili několik vrstev postupného sakralizování a zároveň komponování krajiny pomocí drobné architektury, jež byla vkládána do krajiny, a měnila tak její vnímání současníky a budoucími generacemi. Na vnímání krajiny prostřednictvím sakralizovaných místních názvů a zároveň na osazování drobné i větší architektury do krajiny se zaměřila Markéta Šantrůčková v příspěvku *Krajina sv. Prokopa*. Nejprve představila využití databáze geografických jmen Geonames pro hledání krajiny sv. Prokopa a pak se zaměřila na území kolem Sázavského kláštera a Čertovy brázdy, kde jsou projevy spojené se svatoprokopskou legendou v krajině nejmarkantnější.

S vírou jsou často spojeny poslední věci člověka a jeho pohřebiště, proto nechyběly dva příspěvky zaměřené na hřbitovy, byť každý z jiné dějinné epochy. Rostislav Rajchl se zaměřil na *Podíl astronomie na sakralizaci krajiny na našem území v období neolitu a raného středověku*. Zkoumal pohřebiště z pravěku a rané doby dějinné na jižní Moravě a orientaci těl nebožtíků k poloze nebeských těles, zejména Slunce a Měsíce, na obloze té doby. Na hroby podstatně mladší, novověké až téměř současné se zaměřil Stanislav Svoboda v příspěvku *Hřbitovy Dolního Slezska – součást duchovních a historických krajin*. Ukázal proměnu podoby hřbitovů v závislosti na konfesi i národnosti, ale také na společenském vývoji či válečných událostech.

Tři příspěvky se věnovaly „praktickým“ otázkám spojeným s organizací náboženského života různých konfesí. Časově nejstarší, zasazený do první poloviny 18. století, byl příspěvek přednesený Filipem Paulusem a Šárkou Steinovou *Nerealizované změny v krajině na pozadí translokačních plánů v době vlády Karla VI.*, ve kterém představili dochované plány židovského osídlení vytvořené v souvislosti s návrhy na jeho přemístění od kostelů, kaplí či tras procesí. V příspěvku zároveň představili svoji knihu, založenou na těchto archiváliích, a web (<https://plany.nacr.cz>), kde jsou plány zpřístupněny. Reorganizaci správního uspořádání katolické církve a sítě jejích farností se věnovala Lenka Martínková v přednášce *Osvícení fyziokraté v akci*. *Krajinou očima byrokrata připravujícího tzv. regulaci farností a diecézí císaře Josefa II.* představila jak existující prameny, záměry reformátorů, tak přípravu a postup reorganizace na různých správních úrovních a dobové využití vzniklých dokumentů. Naopak 20. století a vývoji pravoslavlí v Československu a České republice se věnoval Tomáš Havlíček v příspěvku *Projevy pravoslavné víry v krajinách Česka*.

Být se, jak je vidět z výše uvedeného, většina příspěvků tak či onak dotýkala víry, ani emoce nezůstaly zkrátka. Robert Šimůnek představil v příspěvku *Reálná a fiktivní „templářská krajina“ na Jindřichohradecku ve 13. a 19.–21. století*, jak byl na jedné zmínce ve středověké listině vybudován rozsáhlý fabulační příběh

působnosti templářského řádu v jižních Čechách, který žije dodnes. Další dva příspěvky se zaměřily na národnostní spory mezi Čechy a Němci v 19. a 20. století a jejich projevy při interpretaci archeologických nálezů (Eva Čermáková: *Národnostní vášně v Býčí skále a památná místa moravských Němců*) a při mapové tvorbě (Jitka Močičková a Stanislav Holubec: *Zobrazování etnických linií na mapách střední Evropy v období cca 1830–1940*).

Nakonec asi nejméně prostoru dostal rozum, který akcentoval ve svém příspěvku *Cesta rozumu v krajině Dudvážskej mokrade* zejména Peter Chrastina. Představil budování císařské cesty v mokřadní krajině Dudváhu a Váhu ve 30. letech 18. století a vyměřování zdejší krajiny inženýrem Samuelem Mikovínem.

Jak je z výše uvedeného zřejmé, konference se dotkla mnoha souvislostí historické kulturní krajiny, a získala si tak velký zájem posluchačů. Opět se ukázala šíře historickogeografických témat. V rámci konference byl rovněž představen *Český historický atlas – Kapitoly z dějin 20. století*, připravený širokým autorským kolektivem pod vedením prof. Evy Semotanové a doc. Jiřího Cajthamla.

Markéta Šantrůčková

23. kartografická konference je za námi

Již 23. kartografická konference se uskutečnila v Kutné Hoře v termínu 18.–20. září 2019. Podtitul *Kartografie v proměnách času* rezonoval v historických prostorách jezuitské koleje, avšak ani zdaleka to nebyla jen historická témata, která od přednášejících zazněla.

Středeční odpoledne bylo vyhrazeno pro tři bloky workshopů, kde se účastníci konference mohli seznámit se způsoby zpracování starých map, statistickými metodami, využitím různých typů map i novinkami ve státním mapovém díle. Překvapením pro nikoho snad nemohla být ani diskuze na téma mapový znak vs. značka, po které již nikdo nemohl zůstat na pochybách, že kartografická konference právě začala.

Podvečerní program byl věnován prohlídce centra města ve dvou variantách. Pro zvědavější byla přichystána komentovaná procházka po památkách s průvodkyní, zatímco zájemci o „rychlprohlídku“ mohli k obdivu krás města využít běh v propozicích inzerovaný jako 1. mistrovství ČR v orientačním běhu kartografů. Jména funkcionářů v čele závodu dávala tušit, že půjde o kvalitní zážitek. Vyzbrojen pouze teoretickými znalostmi tohoto sportu, vyzkoušel jsem i já druhou variantu. Za příjemného slunečného počasí babího léta, které provázelo všechny tři dny konference, však byly jistě obě varianty výhrou.

Ve čtvrtek započala hlavní část konference a dění se přesunulo z tzv. Štábního domku do hlavního sálu Jezuitské koleje. U řečnického pultu se kromě organizátorů

Společná fotografie účastníků konference. Foto: organizační tým konference.

ukázal i starosta města, který zde všechny účastníky přivítal a krátkým proslovem popsal historii i současné výzvy Kutné Hory. Dopolední blok věnující se teoretickým aspektům kartografie se zabýval generalizací, měřením náplně mapy či projekty v krizovém řízení. Na poslední středeční workshop navázal také příspěvek představující produkt otevřené datové sady ČÚZK Data50. Osobně mne nejvíce zaujala hned první prezentace nastiňující možnosti kartografického zobrazení „sněhulákovité“ planetky Ultima Thule.

Druhý blok byl věnován moderním trendům, a tak byla řeč zejména o třetí dimenzi, ať už ve virtuálním prostředí nebo fyzických modelech nejen z 3D tiskáren. Ze 3D zaměření vybočoval pouze příspěvek popisující zkušenosti s metodami umělé inteligence při klasifikaci map. Po obědě přišel na řadu blok o starých mapách. Objevily se v něm prezentace o mapování starých cest, vývoje města Liberce či židovského osídlení v Čechách. Své zastoupení tu měly také projekty mapující historickou krajinu v údolí Vltavy a česko-bavorského příhraničí. Poslední blok zaměřený na vzdělávání přinesl informace o hodnocení moderních i tradičních pedagogických metod při práci s mapovými výstupy. Kartografie Praha zde také představila *Žákovský atlas* – nový produkt určený žákům druhého stupně ZŠ. Velmi zajímavé pak bylo vyhodnocení (ne)znalostí práce s mapou mezi budoucími důstojníky české armády.

Večer následovala schůze České kartografické společnosti (ČKS) a po jejím skončení navázal společenský večer za doprovodu hudby s bohatým rautem.

Během společenského večera došlo také k vyhlášení vítězů středecního běhu, kterými se stali: Dajana Snopková (v kategorii D) a Filip Antoš (v kategorii H). Kartografické analýze následně neunikla ani samotná mapa orientačního závodu, jež byla součástí dramatického líčení zážitků z trasy předneseného Tomášem Janatou.

Páteční program zahájil pátý konferenční blok o uživatelských aspektech, ve kterém na povrch vyplula témata znázornění nejistoty, pojetí infografiky v kartografii či agentních systémů využitých pro simulaci evakuace budov. Další dva příspěvky se věnovaly eye-trackingu pro hodnocení čtení map různými skupinami uživatelů. Operativně byla zařazena také prezentace hodnotící polohovou přesnost soukromé i státní ortofoto mapy. Poslední skupina přednášek zaměřená na aplikovanou a státní kartografii informovala o aktuálním tématu, jakým je digitální technická mapa nebo využití dat pro zjišťování průchodnosti vojenské techniky či o vývoji map chemického průmyslu.

Hned poté už nastal čas na oficiální ukončení události, které se dle slov organizačního výboru zúčastnilo celkem 115 účastníků, z toho pět čestných členů a zástupci drtivé většiny kolektivních členů ČKS. Vyhlášeny byly také výsledky hlasování o nejlepší poster, kde na prvních třech příčkách zabodovali Jan Pacina (1. místo za poster *Dokumentace středověkého hradu s využitím metod geoinformatiky*), Jiří Krejčí (2. místo za poster *Vývoj vltavské krajiny na starých mapách a fotografiích*) a Ladislav Semrád (3. místo za poster *Poruchy barvocitu a znakový klíč map pro orientační běh*). Po předání cen a děkovných proslovech nastal čas na poslední oznámení – a to, že ve městě s hornickou tradicí se uvidíme opět za dva roky, tentokrát však v Ostravě. Po závěrečném obědě se již účastníci začali pozvolna rozjíždět po různých cestách do svých domovů, byť v hlavě si jistě mnozí z nich ještě přebírali myšlenky a zážitky z konference.

Na mě osobně konference působila velmi příjemným dojmem. Pestrá směs příspěvků v malebném prostředí historického centra Kutné Hory v bezprostřední blízkosti chrámu sv. Barbory byla důstojným setkáním kartografů z různých míst, zaměření i věkových skupin, a nastavila laťku pro další ročník velmi vysoko.

Chtěl bych proto jménem redakce GISportal.cz i svým vyjádřit poděkování organizačnímu i programovému výboru konference a České kartografické společnosti za organizaci akce, městu Kutná Hora a Galerii Středočeského kraje za poskytnutí prostor, pomocným organizátorům za bezproblémový průběh akce, rozhodčímu i autorovi trasy závodu za příjemné zpestření, a kolegům posluchačům za příjemnou atmosféru a plodnou diskuzi.

Radek Barvíř

Tento drobně upravený text byl otištěn jako reprint se souhlasem autora a vydavatele GISportal.cz. Zdroj: BARVÍŘ, R. (2019): 23. kartografická konference je za námi. <https://gisportal.cz/23-kartograficka-konference-je-za-nami/> (14. 2. 2020).

Ohlédnutí za 27. střeoevropskou geografickou konferencí

Ve čtvrtek 17. října 2019 proběhla v Brně již 27. střeoevropská geografická konference, pořádaná katedrou geografie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity ve spolupráci s katedrou geografie a regionálního rozvoje Fakulty přírodních věd Univerzity Konštantína Filozofa v Nitře a Jihomoravskou pobočkou České geografické společnosti. Téma letošního ročníku konference bylo zaměřeno na výuku regionální geografie na různých stupních vzdělávacího systému.

Stejně jako předchozí ročníky, ani letošní nebyl výjimkou – místo tradičního modelu prezentace lineárně řazených příspěvků v tematických sekcích byla dána přednost panelové diskuzi s moderátorem a tím i možnost k hlubší reflexi aktuálních problémů geografie.

Říjnového setkání se zúčastnilo kolem 65 českých, slovenských, polských i německých odborníků se zkušenostmi z různých stupňů vzdělávání, od základního po vysoké. Společně hledali odpovědi na otázku, jak je možné v geografickém vzdělávání na ZŠ, SŠ a VŠ úspěšně začleňovat myšlenky tzv. nových regionálních geografí, případně jaká opatření by v tomto ohledu mohla pomoci. Tato „nová geografie“ by totiž měla opustit mechanický popis individuálních míst a primárně se orientovat na porozumění vztahu mezi lidmi a přírodou. Tradiční a popisně chápaná regionální geografie je předmětem kritiky dodnes, neboť je některými autory považována za archaickou, převážně deskriptivní, neambiciózní, intelektuálně omezenou, matoucí a v mnoha dalších ohledech překonanou.

Nezůstalo však pouze u této myšlenky, celou konferencí zároveň propustovala potřeba výměny zkušeností (nejen) z vysokoškolské výuky a debaty na téma analýzy aktuálního stavu regionální geografie v Česku a dalších zemích střední Evropy.

Konference byla zahájena plenárním zasedáním, a jelikož tématu regionální geografie byla zasvěcena celá konference, držela se ho i tematická náplň vystoupení pozvaných „keynote speakers“, kteří ve svých příspěvcích řešili minulou, současnou i pro budoucnost se měnící vizáž regionální geografie a její formy výuky. Pozvání přijal i prof. Péter Bagoly-Simó z Humboldtovy univerzity v Berlíně.

Odpoledne pak již navazovala moderovaná panelová diskuze, kde se kromě hledání nejideálnější cesty ve výuce regionální geografie, dostalo i na problematiku propojování regionální geografie s výukou geografie fyzické či socioekonomické, snahu nalézt inspiraci v některých inovativních zahraničních přístupech, polemiku nad neutěšeným stavem dostupných učebnic regionální geografie či sdílení zkušeností s reálnou implementací myšlenky nové regionální geografie na pracovištích účastníků diskuze a příklady (ne)dobré praxe.

Součástí konference byla i posterová sekce. Prezentované postery byly k nahlédnutí po celý den, v programu jim pak byl vyhrazen dvouhodinový blok, doplněný prezentacemi jednotlivých autorů výzkumů a následnou krátkou diskuzí mezi účastníky sekce.

V rámci konference proběhlo i vyhlášení výsledků soutěže o nejlepší student-skou vědeckou práci (SVP) za rok 2019, na níž vysokoškolští studenti prezentovali své závěrečné práce s geografickým zaměřením (*více o výsledcích SVP naleznete na str. 77–78 tohoto čísla, pozn. red.*).

Celou konferenci završil společenský večer nesoucí se v oslavném duchu, jelikož jeho součástí byl i křest *Koncepce terénní výuky pro ZŠ*, certifikované metodiky vydané Masarykovou univerzitou. Jako poděkování všem účastníkům byl připraven prezent v podobě lahvičky s ochutnávkou „něčeho na kuráž“ a přiloženým QR kódem, kdy si každý z přítomných mohl výše zmíněnou publikaci stáhnout přímo do svého telefonu či jiného elektronického zařízení.

V návaznosti na konferenci se chystá i vydání sborníku abstraktů a post-konferenčního recenzovaného sborníku příspěvků s ISBN v tištěné a online podobě.

Pestré složení odborníků na dané téma, s rozdílnými profesními i osobními zkušenostmi a odlišným přístupem k dané problematice, i letos vyústilo v kvalitní, inspirativní, a hlavně motivující zážitek, kdy nemůže být pochyb, že sdílení zkušeností a názorů na republikové i mezinárodní úrovni má smysl. Budeme tak o něj usilovat i v dalších letech.

Jana Petráková

Mladí geografové z EGEA uspořádali Výroční kongres v Loučné nad Desnou

Studenti Přírodovědeckých fakult Masarykovy univerzity a Univerzity Karlovy ve dnech 16.–22. září 2019 v Loučné nad Desnou uspořádali Výroční kongres EGEA 2019, největší každoroční studentskou geografickou konferenci v Evropě. Celkem se akce zúčastnilo 220 účastníků nejen z českých univerzit, ale také z většiny evropských zemí. Studenti se zabývali aktuálními problémy z různých oblastí fyzické a sociální geografie a geoinformatiky.

V rámci odborného programu jsme si kladli za cíl vytvořit ucelené tematické bloky (workshopy), které účastníky seznámí s aktuálními problémy, které v současné době hýbou Evropou, Českem či jesenickým regionem. Workshopy byly vedeny pedagogy z Univerzity Karlovy, Masarykovy univerzity, Univerzity Palackého v Olomouci a odborníky z praxe, např. z CHKO Jeseníky, vždy ve spolupráci s vybraným studentem. Workshop se sestával z úvodní přednášky vedené odborníkem na danou problematiku, odborné exkurze podle zaměření workshopu a praktické projektové části s diskuzí. Mezi osmičku prezentovaných témat patří důsledky migračních vln 20. století (především nucená emigrace původně německého obyvatelstva z českého pohraničí a následné osídlování vysídlených oblastí), příležitosti a úskalí projektů přeshraniční spolupráce v rámci Euroregionů, důsledky a možnosti managementu přírodních kalamit na příkladu kůrovcové

gradace, novodobá migrace rostlinných a živočišných druhů, možnosti rozvoje turistického ruchu v periferních regionech, možnosti analýzy využití krajiny (land use) a krajinného pokryvu (land cover) k dokumentaci historických změn, rekonstrukce zaniklých území v prostředí geoinformačních systémů (GIS) nebo využití UAV (Unmanned Aerial Vehicle) technologií k terénnímu měření ve fyzické geografii.

Výstupem ze všech tematických bloků bude brožura, která bude, doufáme, vydána ve spolupráci s Českou geografickou společností (ČGS). V publikaci budou podrobněji prezentovány výsledky jednotlivých bloků v článcích od zahraničních co-leaderů workshopů, kteří měli program na starosti spolu s odborníky. Publikace bude dostupná laické a odborné veřejnosti.

Kromě zmíněných tematických bloků proběhlo v rámci odborného programu Vědecké sympozium, na kterém byly prezentovány výsledky studentských výzkumných projektů (bakalářských či diplomových prací). V závěru kongresu účastníci zpracovávali výsledky své práce z terénních šetření a z projektových částí workshopů a prezentovali je ostatním účastníkům. Na kongresu proběhlo také uzavření celoročního projektu *Železná opona*, který probíhal v naší asociaci po celý rok s cílem nasbírat co nejvíce materiálů o oponě samotné a taktéž si pomoci vzpomínek připomenout její existenci.

Oficiálnímu programu kongresu vévodilo valné shromáždění asociace (*General Assembly*), které je hlavním rozhodovacím orgánem asociace. Valné shromáždění se schází každoročně pouze na výročním kongresu a během něj se hlasováním rozhoduje o návrzích změn závazných oficiálních dokumentů. Mimo to je hlasováno o zrušení neaktivních a schválení členství nových členských entit (místních skupin) nebo představení a schválení rozpočtu na příští rok. Letos došlo i na schválení tzv. Climate Statement Policy Paper, dokumentu, který poskytuje rámec pro aktivity spojené se zvýšením povědomí o klimatických změnách. Druhou významnou oficiální částí programu byla Regionální setkání (*Regional Meetings*), na kterých se sešli zástupci členských entit (tj. místních poboček asociace) z daného regionu (severní a baltský, středomořský, východní, západní). Na setkáních byla prezentována hlášení o aktivitě entit, jejich lokální činnosti a plánech do budoucna, představeni byli též organizátoři příštích regionálních kongresů a příštího výročního kongresu asociace, rovněž se diskutovalo o regionálně specifických záležitostech. Všechny části oficiálního programu proběhly podle plánu a jejich cíle byly splněny.

Vzhledem k faktu, že jsme chtěli, aby měl náš kongres velký regionální přesah, jsme ve spolupráci s městskými institucemi v Šumperku a Jeseníku zorganizovali přednášky pro studenty místních středních škol. Gymnazistům v Jeseníku a žákům středních škol v městské knihovně v Šumperku jsme prezentovali možnosti studia geografie na českých univerzitách a možnosti mezinárodní evropské spolupráce při studiu (což je hlavním cílem naší organizace). Studenti mohli vyhrát tematický dárek, naše originální geografické ponožky, při správném zodpovězení otázek,

Terénní cvičení – analýza krajinného prokryvu pomocí dronů. Foto: J. Langhammer.

např. „Do kdy je možné podat přihlášky na vysoké školy, na kterých se geografie vyučuje?“

Hlavním cílem ale bylo pozvání dvou set zahraničních studentů do oblasti Jeseníků a představení Jeseníků jako atraktivní turistické oblasti. Při praktické práci v terénu studenti poznali vzhled místní krajiny a vědecky atraktivní lokality a při rekreačních exkurzích potom i turisticky zajímavá místa, regionální tradice, a dostali šanci pochopit lokální kulturu této specifické příhraniční oblasti.

Účastníci odjízďeli po skončení akce nadšeni a celý kongres si velmi chválili. Spokojeni byli jak s připraveným programem, tak i se samotným průběhem kongresu a jeho organizací. Proto věříme, že jsme splnili i hlavní a ten nejdůležitější cíl ze všech, zorganizovat tuto událost bez větších problémů tak, aby byli účastníci spokojeni a odjízďeli s hodnocením kvalitně zorganizované studentské konference. Závěrem bychom tak rádi poděkovali partnerům Výročního kongresu, tedy přírodovědeckým fakultám Masarykovy univerzity a Univerzity Karlovy, geoinformatické společnosti Envipartners, Olomouckému kraji a Lesům ČR, bez kterých by akce nemohla proběhnout.

*Za kolektiv Organizačního týmu Výročního kongresu EGEA 2019
Vít Volný*

New Wave poprvé v Brně

Vstup do nové dekády přinesl pro účastníky konference New Wave několik změn. Za tu nejvýznamnější lze jistě považovat změnu místa konání. Tradiční mezinárodní konferenci pro studenty a mladé vědce totiž poprvé v historii nehostil pražský Albertov, ale uskutečnila se nově v prostorách Geografického ústavu Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. První brněnský ročník a celkově jedenáctý v pořadí navíc proběhl v zářijových dnech, čímž tak symbolicky navázal na obvyklý termín dříve v Brně konaného Workshopu doktorandek a doktorandů. Právě původní přílišná blízkost termínů charakterem dvou podobných akcí, tj. pražského New Wave a brněnského Workshopu, vedla oba organizační týmy k domluvě o spolupráci. Výsledkem je dohoda na organizaci pouze jedné konference za rok, která si ponechá název New Wave. Podle plánu se v liché roky budou mladí geografové scházet v Brně, a naopak v sudé roky v Praze.

Jak už nastínil první odstavec, letošní akce byla určena zejména PhD studentům a mladým vědcům, kteří se věnují nejen geografii, ale i kartografii nebo dalším příbuzným oborům. Akceptovány byly příspěvky, jejichž téma bylo spojeno s prostorem a prostorovostí, neboť pro další vědeckou práci je bezesporu podmětné získat i nadhled z jiných oborů.

Celkově se konference od 12. do 13. září zúčastnilo téměř 40 osob, přičemž účastníků s příspěvkem dorazilo nakonec 19. Přednášející zastupovali pracoviště zejména z Česka, Slovenska, ale také třeba z Maďarska. Kromě domácích zástupců dorazili prezentující i z katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Univerzity Karlovy, studenti z České zemědělské univerzity v Praze, Ostravské univerzity, ale také např. zástupci z Akademie věd SR.

Představená témata v jednotlivých sekcích variovala od lokálních otázek až po otázky globálního charakteru. Mezi příspěvky se tak objevila témata, jako je vývoj volebních výsledků v regionu Turiec na Slovensku, také kupříkladu analýza pocitu bezpečí žáků při pěší dopravě po Banské Bystrici a nechybělo hledání odpovědí na otázky vlivu terorismu na cestovní ruch. Z výčtu nelze ani vynechat příspěvek věnující se percepci obnovitelných zdrojů energie v Casabance. Naznačená témata příspěvků tak ukazují, že pro auditorium bylo připraveno široké spektrum témat vztahující se k aspektům prostoru (prostorovosti) a rezonující v moderní geografii. Mimo oficiální vědeckou část nechyběl v programu prostor pro živou výměnu idejí při společenském večeru, přičemž některé debaty prostoupily až do hluboké noci.

Mimo studentů se konference v roli plenárních přednášejících zúčastnili další dva vystupující. První přednášku zaměřenou na téma manuálně pracujících zaměstnanců pracovních agentur v prostředí průmyslových podniků v Česku prezentovala Hannah Schling z King's College London. Britská vědkyně poukázala na nepřívětivou situaci pracujících, často ze zemí východu či třetího světa, v podmínkách ubytoven a dlouhých pracovních směn, které jsou často s agenturním

zaměstnáváním v sekundéru spojeny. Druhou plenární přednášku prezentoval Tomáš Řezník z Geografického ústavu PřF MU. Přítomným představil moderní téma spojující kartografii a zemědělství v podobě tzv. precision farming a jeho výzkum v rámci projektu Si-EU-Soil (SIEUSIOL) podpořený z prestižního grantu HORIZON 2020. V pátek, mimo dalších vystoupení mladých geografů, byla do programu zařazena panelová diskuze věnovaná přínosům pedagogické práce Aloise Hynka. Kromě samotného jmenovaného se panelové diskuze zúčastnilo několik jím vedených studentů (nyní již absolventů a úspěšných akademiků). Všichni společně debatovali o otázkách vývoje české geografie v posledních třech dekadách, role nových přístupů v oboru, a také otázky vývoje PhD studia a vedení studentů.

Taková byla ve zkratce New Wave 2019, která přinesla premiérovou spolupráci geografů z Kotlářské a geografů z Albertova. Za brněnský organizační tým nezbyvá než poděkovat všem účastníkům a popřát pražským kolegům hodně úspěchů při organizaci 12. ročníku konference.

Jakub Kura, Marek Lichter, Ondřej Krejčí, Jozef Lopuch

Seminář Venkov 2020

Výzkumné centrum RURAL uspořádalo již 13. ročník semináře Venkov tentokrát s vročením 2020. Program semináře si klade za cíl jednak představení výsledků práce členů výzkumného týmu RURAL, ale také představuje vynikající zpětnou vazbu k předloženým výsledkům a možnost propojení akademického a praktického prostředí. Současně na semináři dostávají prostor i významní hosté, kteří se věnují problematice venkova a kteří mohou oslovit široké spektrum účastníků semináře.

Úvodní vystoupení si připravila Marie Zezulková, ředitelka odboru regionální politiky MMR, a seznámila všechny posluchače s principy a cíli schválené *Strategie regionálního rozvoje Česka na období 2020+*. V sále velmi rezonovalo, když Marie Zezulková kritizovala počet celostátních strategických dokumentů a kladla velký důraz na lokální iniciativy, na lokální podmínky a na nutnost tyto podmínky respektovat. Jako druhý vystoupil Richard Nikischer, vedoucí oddělení rozvoje venkova na MMR, který představil nový dokument *Koncepce rozvoje venkova*, který byl přijat vládou ČR 13. ledna 2020 a který stanovuje principy a cíle rozvoje venkova. Je to první ucelený koncepční dokument, který sleduje všechny aspekty rozvoje venkova a který má velké ambice napomoci koordinovat dosud roztržštěné nebo nejednotné přístupy k venkovu jak ze strany resortů, tak i ze strany krajů. Radim Perlín představil koncepci a hlavní cíle projektu, který společně s MMR hledá formy a možnosti rozvoje nemetropolitních oblastí. Radim Perlín zdůraznil roli celostátních, národních dokumentů, které mají pomoci těm regionům,

Členové Výzkumného centra RURAL představují vymezení nemetropolitních oblastí Česka.
Foto: E. Fischerová.

lokalitám nebo společenstvím, které se dostaly pod obecně přijímaný standard kvality života. Na druhé straně velmi podstatné jsou ale i lokální nástroje regionálního rozvoje, které mohou nastartovat rozvoj a za jejich využití má odpovědnost lokální komunita.

V dalších dopoledních vystoupeních Jakub Kyselovič ze Sociologického ústavu AV ČR představil výsledky studia dostupnosti některých typů občanské vybavenosti na venkově a diskuze se zaměřila na problém hodnocení dostupnosti konkrétní služby v obcích, které se skládají z více místně oddělených sídelních jednotek. Jiří Ježek ze Západočeské univerzity v Plzni se zaměřil na hledání nástrojů rozvoje pro malá města a jejich zázemí a velmi jasně připomněl, že nelze studovat venkov bez studia přirozených center obslužnosti na venkově, tedy středních a malých měst na venkově. Dopolední blok uzavřel Pavel Březina, představitel družstev spojených v rámci COOP a upozornil na hlavní rozdíly mezi velkým byznysem velkých komerčních řetězců a způsobem hospodaření malých družstevních prodejen.

Odpolední program se věnoval představení výsledků práce výzkumného týmu RURAL Přírodovědecké fakulty UK. V první části Marek Komárek a Pavel Chromý podrobně seznámili s hodnocením výsledků šetření u více než 3 000 respondentů a jejich postojů k hledání bariér a potenciálu rozvoje nemetropolitních oblastí. Ve druhém vystoupení Tomáše Havlíčka, Víta Jančáka, Miroslava Marady a Hany Bednářové jsme se zaměřili na shrnutí dosažených výsledků terénního šetření

v sídlech jednotlivých vybraných ORP, a to jak na hodnocení skutečného stavu veřejných prostranství v obcích, tak také i na výsledky strukturovaných rozhovorů s lokálními aktéry. V posledním vystoupení Radim Perlín představil možnosti a nástroje rozvoje lokálních společenství. V příspěvku zdůraznil, že není možné považovat za nástroje regionálního rozvoje pouze dotační, finanční nástroje, ale ukázal na možnosti využití organizačně administrativních, legislativně metodických a věcných nástrojů lokálního rozvoje, které mají stejný, nebo v některých případech i větší význam pro aktivní stimulaci procesů, které vedou k lokálnímu rozvoji.

Na konferenci přijalo pozvání více než 150 účastníků ze všech oblastí rozvoje venkova od představitelů konkrétních lokálních společenství, přes zástupce MAS, celostátních spolků, které sledují rozvoj venkova, až po významné zástupce akademické sféry prakticky ze všech pracovišť, kde se venkovem odborně zabývají.

Po skončení semináře představil Radim Perlín výsledky semináře i v krátkém rozhovoru v České televizi: <https://rural.cz/2020/02/118/>.

Radim Perlín

Zpráva z V. Evropské konference geografí sexualit

Evropská konference geografí sexualit (*European Geographies of Sexualities Conference*) je jedinečnou událostí, která s dvouletou periodicitou vytváří prostor pro setkání výzkumníků a výzkumnic, jejichž společný zájem nalézá průnik v širokém podoboru humánní geografie – v geografích sexualit. Protože zájem o studium sexualit nepatří mezi oblasti, které by bylo možné nějak disciplinárně svázat, jsou příznivci této oblasti studia v úzkém kontaktu s širokou interdisciplinární oblastí, kterou bychom mohli možná obecně pojmenovat studia sexualit. Letos byla tato konference ve dnech 26.–28. září poprvé zorganizována v oblasti, která se nachází na „východ“ od bývalé železné opony a lze s určitostí říct, že se stala první konferencí v oboru geografí sexualit v regionu střední a východní Evropy. První Evropská konference geografí sexualit (EGSC) se konala v září 2011 v Bruselu.

Odpovědnost za organizaci letošní konference jsem přijal na základě nominace vědeckého výboru na předchozí konferenci konané v Barceloně. Hlavním organizátorem se pak oficiálně stal spolek *Queer Geography*, který jsem v roce 2017 za účelem rozvoje geografí sexualit a příbuzných oborů spoluzaložil. Konferenci spoluorganizovaly Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy a Česká geografická společnost, které tak byly jejími oficiálními partnery.

Ústředním tématem a rovněž podtitulem naší letošní konference se stalo motto „Překonání hegemonií a hierarchií: směrem k horizontálnějším a transnacionálnějším geografickým sexualit“, které navázalo na dlouhodobější trend v oboru,

v jehož rámci autoři a autorky kritizují existující hegemonie v oblasti produkce vědění, která se stále vyznačuje anglo-americkou dominancí (Blažek, Rochovská 2006; Brown, Browne 2016), popřípadě eurocentrismem „společenských věd“ (Kulpa, Silva 2016). Hegemonické vztahy v produkci vědění nadále výrazně ovlivňují formu a obsah evropských diskurzů nejen v oblasti geografí sexualit, ale i v příbuzných oblastech genderových a sexuálních studií, které vycházejí z feministických, queer či jiných post-pozitivistických přístupů (Timár, Fekete 2010; Tlostanova 2014; Kulpa, Silva 2016).

Konkrétním příkladem naší snahy bojovat proti existujícím hegemoniím byla námi navržená konferenční jmenovka. Běžně na cedulce bývá jméno, příjmení a afiliace výzkumníka či výzkumnice. My jsme ale chtěli využít potenciálu tohoto prostoru a vytvořili systém, díky kterému mohli všichni zúčastnění snadno vidět, kterými jazyky druzí hovoří a jakými zájmeny si přejí být označováni. V rámci omezených prostředků jsme si nemohli dovolit poskytovat simultánní překlad do všech jazyků konference, mohli jsme však jasně poukázat na to, že jsme si vědomi přítomné rozmanitosti zúčastněných. Nechtěli jsme totiž přehlížet skutečnost, že ne všichni ovládají angličtinu, a zároveň jsme si přáli poukázat na to, že bychom měli být ostražití vůči dopadům, kterými může nekritické přijímání angličtiny jako „akademické mezinárodní mluvy“ ovlivňovat místní produkci vědění a/nebo globální chápání/uznání místních znalostí. V tomto ohledu jsme chtěli akcentovat kritiku Timár a Fekete, které upozornily, že je to jazyková rozmanitost našeho regionu, co omezuje přístup ke zdejším informacím (Timár, Fekete 2010).

Na druhou stranu jsme ale v rámci příprav této konference nemohli přehlédnout ani aktuální stav místního geografického myšlení, přičemž lze s určitostí říci, že v oblasti střední a východní Evropy je geografí sexualit věnována minimální či vůbec žádná pozornost (Kulpa, Mizielińska 2011; Stella 2013; Kuhar, Švab 2014; Kulpa 2014; Navickaitė 2014; Pitoňák 2019). Jedním z nejvýznamnějších faktorů, který ovlivňuje vývoj geografí sexualit ve střední a východní Evropě, je pak značně rozdílné diskurzivní, epistemické a mocenské klima panující v místních „geografických školách“. Timár a Fekete (2010) pak v tomto kontextu hovoří již delší dobu přímo o „boji o uznání“, když ve svém článku o „pokroku“ feministických geografí v zemích střední a východní Evropy uzavírají, že i po více než dvaceti letech od pádu komunismu zůstávají mainstreamové geografické přístupy ve střední a východní Evropě z velké části slepé k genderové rozmanitosti a téměř úplně slepé k rozmanitosti sexuální (Timár, Fekete 2010). Podobně i Blažek a Rochovská ve svém zhodnocení československého geografického myšlení v téměř avantgardní knize *Feministické geografie* z roku 2006 uvádějí, že „geografie možná i vzhledem ke své interdisciplinárnosti a nejednotnosti zatím zůstala vůči nástupu feminismu imunní“ (Blažek, Rochovská 2006, s. 7). Hodnocení Blažeka a Rochovské považuji za stále platné, neboť v této oblasti za poslední desetiletí nedošlo k nikterak výraznému posunu (Pitoňák 2019; Pitoňák, Klingorová 2019).

A byla to přesně tato výchozí situace, která nás motivovala na zahájení naší konference pozvat právě Judit Timár; geografkou z maďarské akademie věd, jež více než kdokoli jiný přispěla k rozvoji feministických geografí a potažmo i k vytváření cesty pro přijetí geografí sexualit jako součásti geografického myšlení v našem regionu. Timár ve své úvodní plenární přednášce otevřeně hovořila o zápasu v oblasti současné geografie a v kontextu Maďarska promluvila o tak značném negativním mocenském zakřivení intelektuálního prostoru, a tamní situaci dokonce přirovnala ke stavu v období komunismu. V závěru své přednášky tak vyzvala k potřebě vzájemné solidarity a podpory, protože dle jejího názoru bude možné aktuální situaci překonat jen s jejich intenzivním zapojením.

Příspěvky v rámci konference se ale neomezovaly na Evropu, prostor byl poskytnut i diskuzi kritické situace v Brazílii, kde místní vládní škrty ve financování vědy znemožnily účast několika tamním výzkumníkům a výzkumnicím. Jako konkrétní příklad solidarity jsme umožnili Joseli Marii Silvě a Marciovi José Ornatovi prezentovat jeden příspěvek v brazilské portugalštině formou předtočeného video-příspěvku.

Na naší konferenci rovněž vystoupil Alexander Kondakov z Helsinské univerzity se svou plenární přednáškou, ve které se zaměřil na hloubkovou analýzu případů násilí z nenávisti, motivovaného růstem nesnášenlivostí vůči LGBTQ+ lidem v Rusku.

Účastníci konference před budovou Přírodovědecké fakulty na Albertově.
Foto: Archiv Queer Geography z. s.

Další plenární přednášku měla i Maria Rodó de Zárata z Katalánské otevřené univerzity. De Zárata hovořila především o intersekcionalitě a jejich vztazích k subjektivně pocítované míře „komfortu“ na nejrůznějších místech. V rámci jejího projektu s otevřeným přístupem s názvem Relief maps pak ukázala soudobé možnosti vizualizace těchto dat za použití smíšených metod.

Konference dále přivítala celkem 33 pestrých paralelních sekcí, kterých se zúčastnilo 158 osob z 36 zemí světa. Tyto sekce zahrnovaly tematické oblasti od queer a sexuálního zdraví (*Queer health in global contexts*), diskuse homonacionalizmu (*Homonationalisms: bodies and spaces of confrontations*), queer umění (*Locating queer arts: aesthetics, subjectivity, performance*), sexuálního vzdělávání (*Sexual and sexuality education – the manuals of love, sex and relationships to everybody*) až po tradičnější oblasti geografí sexualit jako studium vztahu heteronormativity a prostoru (*Making space for queer youth in heteronormative leisure spaces; Queership(s) beyond heteronormative (no/fo)rms of togetherness or kinship*).

Mezi paralelními sekcemi byly zařazeny i sekce zaměřené na hledání odpovědí na aktuální otázky v oboru či ve společnosti. *Provincializing Europe: new directions in research on sexualities, gender and migration*, jejichž hlavním cílem bylo hledání budoucích témat v oblasti zkoumání geografí sexualit včetně otázek sexuálního občanství, průníků sexuality v oblasti migrační politiky a dalších témat. Dvě sekce nazvané *Queer urban circulations* se pak přímo zaměřily na pokrok v oblasti geografí sexualit a jejich průníků do urbánní geografie. Zařazena byla i diskusní sekce s názvem *Marriage equality and queer activism/theory* jejímž cílem bylo, za účasti pozvaných zástupců české kampaně za manželství pro všechny (Jsme Fér), přispět k předávání cenných zkušeností a transferu vědění i mimo akademickou obec. Poslední paralelní sekce s názvem *Queer cinema: rethinking spaces, histories, and institutions* poukázala na zajímavé průsečíky mezi zkoumáním sexualit v průniku zdánlivě výlučně mediálního a geografického prostoru.

Na závěr konference vystoupila se svojí plenární přednáškou Joanna Mizieleńska z polské akademie věd. Mizieleńska prezentovala výsledky svého projektu zaměřeného na rozmanité rodiny v Polsku, ve kterém analyzovala nejrůznější formy vyloučení způsobující překerní situaci mnohých LGBTQ+ lidí žijících v Polsku.

Michal Pitoňák

Použitá literatura

- BLAŽEK, M., ROCHOVSKÁ, A. (2006): Feministické geografie. Geografika, Bratislava.
- BROWN, G., BROWNE, K., eds. (2016): The Routledge Research Companion to Geographies of Sex and Sexualities. Routledge, London.
- KUHAR, R., ŠVAB, A. (2014): The Only Gay in the Village? Everyday Life of Gays and Lesbians in Rural Slovenia. *Journal of Homosexuality*, 61, 8, 1091–1116.
- KULPA, R. (2014): Western leveraged pedagogy of Central and Eastern Europe: discourses of homophobia, tolerance, and nationhood. *Gender, Place & Culture*, 21, 4, 431–448.

- KULPA, R., MIZIELIŃSKA, J., eds. (2011): *De-Centring Western Sexualities Central and Eastern European Perspectives*. Ashgate, Burlington.
- KULPA, R., SILVA, J. M. (2016): Decolonizing Queer Epistemologies: Section Introduction. In: Brown, G., Browne, K., eds.: *The Routledge Research Companion to Geographies of Sex and Sexualities*. Routledge.
- NAVICKAITĖ, R. (2014): Postcolonial queer critique in post-communist Europe – Stuck in the Western progress narrative? *Tijdschrift Voor Genderstudies*, 17, 2, 165–185.
- PITOŇÁK, M. (2019): Lessons from the “Periphery”: Countering Anglo-Geographic Hegemony over geographies of sexuality and gender. *Documents d’Anàlisi Geogràfica*, 65, 3, 563–585.
- PITOŇÁK, M., KLINGOROVÁ, K. (2019): Development of Czech feminist and queer geographies: identifying barriers, seeking progress. *Gender, Place & Culture*, 26, 7–9, 1001–1012.
- STELLA, F. (2013): Queer Space, Pride, and Shame in Moscow. *Slavic Review*, 72, 3, 458–480.
- TIMÁR, J., FEKETE, É. G. (2010): Fighting for recognition: feminist geography in East-Central Europe. *Gender, Place & Culture*, 17, 6, 775–790.
- TLOSTANOVA, M. (2014): Why the Post-socialist Cannot Speak: on Caucasian Blacks, Imperial Difference and Decolonial Horizons. In: Broeck, S., Junker, C., eds.: *Postcoloniality-Decoloniality-Black Critique*. Joints and Fissures, Campus Verlag, Frankfurt, 159–173.

ATLAS Annual Conference v Gironě

Stejně jako v předchozích letech se i v září 2019 uskutečnila tradiční výroční konference asociace ATLAS (*Association for Tourism and Leisure Education and Research*), která dostala podtitul *Tourism Transformations*. Tentokrát tuto akci odborníků na cestovní ruch z celého světa hostila univerzita ve španělském městě Girona, umístěného necelých 100 km od Barcelony. Lokalita byla vybraná výborně, a to hned z několika důvodů. V současné době se do popředí stále více dostává problematika overtourismu či související otázka vlivu oblíbených filmů a seriálů na cestovní ruch. Girona je toho typickou ukázkou, neboť právě ve středověkém centru tohoto města se natáčela řada scén oblíbeného seriálu *Hra o trůny*. Univerzita sídlí přímo uvnitř historického jádra, bezprostředně u dochovaných hradeb, a to v obnovených prostorách někdejšího kláštera. Samo prostředí konferenčních přednášek i kuloárových diskuzí tak bylo extrémně inspirativní. Zároveň město nabízí, i bez ohledu na výše zmíněné, mnoho dalšího cenného poznání z hlediska kultury, architektury či snahy o katalánskou nezávislost, která je zde všudypřítomná.

Několikadenní program byl nabitý zajímavými příspěvky nejrůznějších přístupů a úhlů pohledu na cestovní ruch. Úlohy hlavních řečníků s širším zamyšlením nad transformacemi se zhostili profesorka Tazim B. Jamal z Texas A&M University, profesorka Janne Liburd působící na Syddansk Universitet (Jihodánské univerzitě) v Koldingu a rovněž dr. Jaume Guia z místní univerzity. V průběhu konference se konalo až pět paralelních sekcí, kde vystupovali kromě evropských účastníků také např. kolegové z Číny, Spojených států nebo Izraele. Rovněž česká účast byla hojná,

Čeští účastníci konference na hradbách Girony. Foto: L. Nekolný.

pravděpodobně největší za celou dobu konání těchto konferencí. Jednoho zástupce měla soukromá vysoká škola AMBIS, dvě zástupkyně vyslala pražská Vysoká škola ekonomická a tři odborníci zastupovali Ekonomicko-správní fakultu Masarykovy univerzity. Nejsilnější zastoupení však měla Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, a to hned čtyři účastníky z katedry sociální geografie a regionálního rozvoje (Centra výzkumu geografie volného času). Přátelskou atmosféru rovněž doplnili kolegové z dalších zemí, např. z Polska, s nimiž se někteří setkali i na červnovém polsko-česko-slovenském semináři. Dodejme, že řešených a diskutovaných témat byla celá řada – od vinařského turismu přes „zoo tourism“, „hunting tourism“, rekreaci u vodních ploch, až k dopravním otázkám či terorismu.

Závěrem doplníme, že ATLAS Annual Conference se každý rok koná v jiném městě. O to více stojí za zmínku to, že v září 2020 bude tuto významnou akci hostit Praha – otěží se ujme vysoká škola AMBIS.

Lukáš Nekolný

Česká asociace geomorfologů a její počátky

Jaké byly počátky osamostatnění české geomorfologie a kde hledat oficiální institucionalizaci dnešní České asociace geomorfologů? V roce 1988 (28. března) byla v Brně založena tzv. Geomorfologická komise při Československé geografické

společnosti, která měla 26 členů z geografické obce a čtyři kvartérní geology. Cílem bylo sdružovat odborníky obdobného profesního zaměření napříč různými pracovišti. Jejího vedení se ujal se souhlasem hlavního výboru ČSGS (Československé geografické společnosti) dr. Czudek a přednesl referát, ve kterém byl hodnocen stav a perspektivy české geomorfologie. Podle dobového záznamu (Ivan 1988) se mluvilo mimo jiné i o stagnaci ve vývoji a potřebách častějších odborných kontaktů, regionálních i problémových studiích a vícejazyčném terminologickém slovníku. V téže publikaci se rovněž píše o potřebě koordinace výzkumu a vytýčení koncepce a dále je zde zmínka i o 30letém výročí geomorfologie v ČSAV (podrobněji viz Příbyl a kol. 1983). Byl rovněž zvolen první výbor, a to ve složení doc. Buzek, dr. Czudek (předseda), dr. Hrádek, doc. Hynek, dr. Ivan, dr. Kalvoda a prof. Král. Druhé zasedání geomorfologické komise proběhlo na UJEP v Brně (dnes Masarykova univerzita) v únoru 1989 (Hynek 1990).

Založení Geomorfologické komise, a tedy i zahájení osamostatňování geomorfologie v rámci ČSGS nebylo dle dobových záznamů bez diskuzí. V materiálech se např. můžeme dočíst o „desintegračních tendencích“, myšleno v rámci geografické vědní obce (Ivan 1988). Dochoval se i originál dopisu, adresovaný předsedovi ČSGS ze dne 16. února 1987, ve kterém se píše o návaznosti na mezinárodní zasedání geomorfologů v Manchesteru v roce 1985, které mimo jiné vyzvalo k zakládání národních geomorfologických komisí. Dále se v něm dočteme, že „světový vývoj spěje k osamostatnění geomorfologie jako vědního oboru“, a to na pomezí geografie a geologie. V rámci tehdejšího Československa se jednalo o aktivitu na české straně, o čemž svědčí i dopis dr. Czudka z 2. června 1988, kterým informuje dr. Stankoviánského z Geografického ústavu SAV (Slovenské akademie věd) v Bratislavě o této aktivitě a vyjadřuje naději, že na Slovensku dojde k obdobné iniciativě.

V roce 1989 na mezinárodní konferenci geomorfologů ve Frankfurtu nad Mohanem (tehdejší SRN) vznikla Mezinárodní geomorfologická asociace (*International Association of Geomorphologists*, IAG). Za tehdejší Československo se konference účastnil prof. Václav Král, a patříme tedy k zakládajícím členským státům. Od tohoto termínu bychom mohli odvozovat výročí dnešní České asociace geomorfologů, která z počátku fungovala pod oficiálním názvem Geomorfologická komise při ČGS. Začátky nebyly jednoduché. Dochovala se např. korespondence, ze které plyne, že jsme zpočátku neplatili příspěvky do IAG a ze zahraničí přicházely urgencye. Nicméně odborné aktivity probíhaly (např. Hynek 1990), dostávali jsme newsletter a informovali jsme o naší činnosti do zahraničí. S rozpadem Československa ke dni 31. prosince 1992 oficiálně zaniklo i členství v mezinárodní geomorfologické asociaci, a to i přesto, že v řadě institucí byla nově vzniklá Česká republika považována za nástupce. V následujícím roce 1993, na mezinárodním kongresu geomorfologů v Kanadě, souhlasilo valné shromáždění s členstvím Česka, a to za předpokladu svolání naší členské základny, ve které by byl tajnou volbou zvolen předseda. Bezprostředně v lednu 1994 bylo svoláno shromáždění

na katedru geografie a didaktiky Palackého univerzity v Olomouci. Tímto bylo obnoveno naše členství v IAG včetně pravidelných členských poplatků, což si tehdy vzala na starost katedra fyzické geografie na PřF UK. Předsedou se tehdy na období 1994–2002 stal dr. Vilímek.

Na prvním mezinárodním semináři *Současný stav geomorfologických výzkumů* v Nýdku (13.–14. dubna 2000), který organizovali ostravští geomorfologové z katedry fyzické geografie a geoeekologie PřF OU (Prášek 2000), byly naznačeny kroky ke schválení stanov České asociace geomorfologů. Proces byl dokončen v rámci konference *Reliéf a krajina* konané dne 27. září 2000 v Brně na katedře geografie Pedagogické fakulty MU u příležitosti 70. narozenin prof. Demka. Zde proběhlo jednání, kde informoval dr. Vilímek o postupu prací, byly diskutovány a schváleny nové stanovy organizace a rovněž schválen současný název. V následujícím roce 2001 navázal další mezinárodní seminář v Kružberku (5.–7. dubna 2001), rovněž organizovaný ostravskými geomorfology (Prášek 2001), kde bylo doporučeno pravidelné setkávání na ročních mezinárodních seminářích. V roce 2002 na mezinárodním semináři v Brně (10.–11. června 2002) byla poprvé vydána rozšířená abstrakta jako *Geomorfologický sborník 1* (Kirchner, Roštinský 2002). Na plenárním zasedání ČAG (11. dubna 2006) v rámci geomorfologické konference v Olomouci 10.–12. dubna 2006 (Smolová 2006) bylo dohodnuto setkání ČAG považovat za mezinárodní konference (včetně konference v Olomouci), schváleno vydávání společného časopisu se SAG (Slovenská asociácia geomorfológov) – *Geomorphologia Slovaca et Bohemica* (první číslo vyšlo v roce 2007, <http://www.asg.sav.sk/gfsb/home/index.php>).

V roce 2017 byla v rámci geomorfologické konference v Peci pod Sněžkou uskutčena schůze členské základny (19. května 2017), kde byl změněn zákonný status ČAG na zapsaný spolek.

V následujícím přehledu uvádíme, kdo asociaci v příslušných letech vedl:

- 2002–2006: předseda dr. Kirchner; místopředsedové doc. Votýpka, dr. Prášek, dr. Vilímek
- 2006–2009: předseda dr. Kirchner; místopředsedové doc. Vilímek, dr. Mentlík, dr. Máčka
- 2009–2013: předseda doc. Hradecký; místopředsedové dr. Štěpančíková, dr. Máčka, doc. Mentlík
- 2013–2016: předseda doc. Vilímek; místopředsedové dr. Štěpančíková, doc. Raška, doc. Hradecký
- 2017–2020: předseda dr. Klimeš; místopředsedové dr. Kapustová, dr. Lenart

Použitá literatura

HYNEK, A. (1990): 7. Výroční konference fyzickogeografické sekce ČSGS (FGS) a 3. zasedání Geomorfologické komise (GMK). Sborník ČGS, 95, 1, 62–63.

- IVAN, A. (1988): Založení geomorfologické komise při Československé geografické společnosti. Sborník ČGS, 93, 4, 312–313.
- KIRCHNER, K., ROŠTÍNSKÝ, P., eds. (2002): Stav geomorfologických výzkumů v roce 2002 – příspěvky z mezinárodního semináře konaného 10.–11. 6. 2002 v Brně. Geomorfologický sborník 1. Masarykova univerzita, ČAG, Brno.
- PRÁŠEK, J., ed. (2000): Současný stav geomorfologických výzkumů. Sborník referátů z mezinárodního semináře, konaného ve dnech 13.–14. dubna 2000 v Nýdku. Ostravská univerzita, Ostrava.
- PRÁŠEK, J. (2001): Současný stav geomorfologických výzkumů. Sborník referátů z mezinárodního semináře konaného ve dnech 5.–7. dubna 2001 v Kružberku. Ostravská univerzita, Ostrava.
- PŘIBYL, J., HRÁDEK, M., KIRCHNER, K., eds. (1983): Třicet let geomorfologie v ČSAV. Sborník referátů z geomorfologické konference v Lipovci, 4.–6. 10. 1982. Sborník prací 1, Geografický ústav ČSAV, Brno.
- SMOLOVÁ, I., ed. (2006): Geomorfologické výzkumy v roce 2006, Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.

Vít Vilímek, Karel Kirchner

Profesor Jaromír Korčák ve Vrážném

Zakladatel moderní české geografie a demografie profesor Jaromír Korčák se narodil 12. července 1895 ve Vrážném u Jevíčka a zemřel 6. října 1989 v Praze. Geografové a demografové z pražského pracoviště pod vedením dr. Tomáše Kučery se rozhodli připomenout tuto významnou osobnost a ve spolupráci se starostkou obce Vrážné, paní Janou Hegerovou, uspořádali vzpomínkovou akci na významného rodáka. Proto v předvečer 30. výročí úmrtí prof. Korčáka přijeli geografové a demografové do Jevíčka k hrobu prof. Korčáka, aby připomenuli jeho dílo a význam nejen pro moderní geografii. Po položení květin promluvil prof. Dostál, který připomněl zájem Jaromíra Korčáka o moderní odbornou literaturu a prostřednictvím telefonního spojení také prof. Martin Hampl, který zdůraznil význam a roli prof. Korčáka při formování moderní geografie a jeho dosud nekončící přínos pro současné vědecké poznání. Po přejezdu do nedalekého Vrážného uspořádala starostka obce společenské setkání obyvatel malé obce na malé Hané v sále bývalé školy, kde žili rodiče Jaromíra Korčáka a kde také jeho tatínek působil jako řídící učitel. Na budově školy byla odhalena pamětní deska a prof. Pavlík připomenul roli Jaromíra Korčáka při budování moderních přístupů v demografii a jeho význam pro zpracování statistických dat, a to především dat o obyvatelstvu. Jménem České geografické společnosti, které v 60. letech prof. Korčák předsedal, promluvil její současný prezident doc. Pavel Chromý. Představení významu prof. Korčáka bylo zcela jistě velkým překvapením pro současné obyvatele nejen Vrážného, ale i širšího regionu Jevíčka, kteří o životě a díle tohoto významného rodáka neměli mnoho informací. Po oficiální části slavnosti mohli všichni přítomní poznat

pohostinnost obyvatel Vrážného, kteří pod vedením paní starostky připravili krásné setkání obyvatel s bohatým občerstvením a pohoštěním. V diskuzích mezi zástupci albertovské geografie a obyvateli obce došlo i na současné problémy obce Vrážné, na historky spojené s životem prof. Korčáka, a zazněla i současná témata rozvoje obecní samosprávy a venkovských obcí. Všichni přítomní velmi ocenili nejen pohostinnost ve Vrážném, ale i krásně upravené prostory návsi, moderně rekonstruovanou školu, ve které nyní sídlí obecní úřad, a šíři současných aktivit obce. Ani deštivé a chladné počasí nebránilo dlouhým diskuzím mezi představiteli obce a přítomnými geografy a demografy. Po pojmenování ulice v areálu kampusu na Albertově, kde prof. Korčák celoživotně působil, se jednalo o další významné připomenutí tohoto významného vědce a charakterního člověka. Mikroregion Jevíčko, a především obec Vrážné, mohou být hrdi na významného rodáka.

Poděkování patří jednak Tomášovi Kučerovi z katedry demografie a geodemografie PřF UK, který celou akci uspořádal, tak i paní starostce Janě Hegerové a všem v obci Vrážné, kteří se postarali o velmi příjemnou atmosféru.

Radim Perlín

Odhalení pamětní desky na obecním úřadě obce Vrážné. Foto: Ondřej Smékal.

Tradice interdisciplinárních a internacionálních letních škol v Liberci

V posledních dvou letech na pomezí července a srpna proběhly pod záštitou katedry geografie Technické univerzity v Liberci dvě letní školy a vzhledem k zájmu studentů lze předpokládat, že se stanou každoroční tradicí. Letní škola s mottem „To understand Europe you should come to its heart!“ nabízí k výběru dva jedenáctidenní intenzivní kurzy zaměřené na středoevropský region, *Visegrád Countries in the Context of Current European Crisis a Cross-border Co-operation in Central Europe: Story of Success(?)*. Nástrojem dorozumívání na letní škole je angličtina. Absolventi kurzu, kteří projdou závěrečným testováním, získají certifikát a pět kreditů systému ECTS. Složení vyučujících je národnostně srovnatelně pestré jako složení účastníků. Mezi lektory jsou zastoupeny všechny národnosti Visegrádské skupiny. Podobně různorodé je vědecké zaměření jednotlivých lektorů pocházejících z různých institucí. Co se týče studentů, nejčastěji přijíždějí z Německa, Dánska, Nizozemska a Itálie. Duchovním otcem myšlenky letních škol a kurzů orientovaných na středoevropský prostor, jeho krizi reprezentovanou růstem euroskepticismu, neliberálních politických sil a na druhou stranu prohlubující se přeshraniční spolupráci, je Hynek Böhm, jenž kromě akademické dráhy působil v Evropské komisi. Uvědomil si potenciál Liberce jakožto města se specifickou polohou i historií, jež umožňuje demonstraci fenoménu migrace i přeshraniční spolupráce, a se solidním zázemím místní univerzity a harcovských kolejí. Hynek Böhm je hlavním lektorem zmíněných kurzů.

V roce 2018 byl realizován kurz *Visegrád Countries in the Context of Current European Crisis*. Jeho cílem bylo seznámit účastníky s realitami Visegrádské skupiny, středoevropského prostoru a především Česka. Důraz byl kladen na pochopení vztahů jednotlivých států, jejich historie, kultury a prostorových souvislostí. Součástí kurzu byla terénní praktika v Liberci, Praze, Vratislavi a Drážďanech. V rámci kurzu lektoroval např. kulturní geograf Artur Boháč, socioložka Elżbieta Opiłowska či filolog a znalec maďarských reálií Zénó VERNYIK. Letos byl realizován kurz *Cross-border Co-operation in Central Europe: Story of Success(?)*, který seznámil účastníky s historickým vývojem přeshraniční spolupráce ve střední Evropě a jejím aktuálním stavem s akcentem na její financování. Výuka v terénu proběhla v Liberci, Praze, Vratislavi a rozděleném městě Görlitz/Zgorzelec, samozřejmostí pak bylo navštívení sídla Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa v Liberci. Účastníkům kurzu přednášel např. Pavel Branda, člen evropského Výboru regionů, geoinformatik Jiří Šmída či Wojciech Opióła a Barbara Curylo, zaměřující se na politologii a mezinárodní vztahy. Zpestřením programu obou kurzů byly pro účastníky výlety do hor obklopujících Liberec. Vzhledem k dosavadní úspěšnosti konceptu, podložené pozitivními recenzemi účastníků, existují plány oslovit s nabídkou participace na našich letních školách studenty ze Spojených států a Číny.

Artur Boháč